

VLADETA PETRIĆ

OKO PUŠKE

ŽIVOJIN NIKOLIĆ

PESNIK I POGLED NA SVET

Nije reč o sopstvenom udesu. U svesti mi raste jedna dosad neobjašnjena misao, pitanje, problem.

Zar poezija može ponekad da bude izvan čoveka i života? Postoje li prostori samo za njene zvuke, za njenu lepotu, postojanje njeno?

Nikad i nigde!

... Pesnik i svet! Ima li otstojanja između njega i jedne njegove iskre ili se ono smanjuje (ponekada i potire) samim tim što je čovek deo tog veličanstvenog i stravičnog sveta, koji ga je i primorao da prepozna u sebi i jedan divan zanos između mnogih, i da zapiše poeziju. Beskrajno smo daleko od tih prapočeta umetnosti, ali i sada oni mogu da pobude u meni jednu istinu o kojoj razmišljam. Bolje reći, oni mogu idealno da posvedoče o njoj, dok tragam za rešenjem postavljene zagonetke.

Nije li čovekov, umetnikov pogled na svet bio uvek determinisan društvenim, individualnim, psiholo-

kim ljudskim osobenostima i uslovima pa i nužno i na plodovima stvaralaštva morao da se odrazi. Da li je pesnik izuzet od svega toga? Kakav smisao i potvrdu dobija taj pojam u našoj savremenoj poeziji? Ovde, na našem tlu koje dotičemo.

Od jednog trenutka naš lirik se još više i sasvim okrenuo najtimnijoj strani čovekova bića i počeo da traži jedan nov poetski izraz za svoje nemire, nemire sadašnjice. Nastajala je u našoj posleratnoj poeziji jedna sasvim nova lirika, sa svežim akcentima i bojama. To obogaćenje poezije došlo je otvoreno, i prevaziđena je jedna pragmatistička poezija, jednostranost poetska. Sivoća jedna. Naša literatura krenula je novim putevima. Otvorili su se široki vidici, krenulo se u neispitana područja.

U svetu naše savremene poezije umnožila su se imena pesnika. I javljaju se nova (to kretanje raduje). Ali umnožili su se i nemiri, nesporazumi, nerazumeva-

nja. Ponekada sve to liči na pravu borbu za prestiž. Ponekada se čoveku usne na radost kad dodje do dobrih stihova, i u nemiru pesnikovom prepoznati oseti i svoj, u njegovom svetu deo svog sveta, tugu i bol svoj, i nebo svoje...

Ali to se čitaocu ne događa često, jer među tim mnogim „pesnicima“ ima malo dobrih, zaista naših! Može li pesnik da stvara bez određenog pogleda na svet, bez stava i smelosti prema životu, bez istinskog zanosa i upornog rada i učejanja, ako hoćete?

I sad se sećam jedne književne večeri. U Beogradu, čitala je pesme grupa mladih pesnika sa fakulteta „x“. U sali je često odjekivao smeh. Neki ljudi iz publike pri kraju su zviždali i dovikivali „dosta, završi to,!“.

Nisam te večeri našao među desetoricom pesnika, od kojih neki i u časopisima nastupaju, gotovo nijednog sa određenim estetskim stavom prema poeziji

(NASTAVAK NA 10. STRANI)

NESPOKOJ VODE

*U kandže svetlosti uhvaćen,
grčim se — pustinja zvuka.
Ogoljen glas
i nagi mramor daljina bivam.
Dunav kao zmija skiće
i tri puta na noć košuljicu menja:
Plavu — svetlost sam katranska u sred ravnica.
Žutu — bolesni pauk sunca otkinuo se iz paučine.
(Još uvek me je po nešto između peska i vrbovine).
Crvenu — dva brda tamne.
U lokvi čadjave krvi
samo su dve mešine probodene.
Između mene i vode,
Golo, mrtvo nebo isukano.
Između mene i vode,
koja mi iz ruku uvek daljine ispije,
lebdj jedna reč
iz krvi nevidljivo odapeta.*

Milan KOLUNDŽIJA

MORNAR

*na tvom rebru spava bok teške ladje
na dno mračnog sveta sliva se bakarna rosa
iverjem krvi posuta je tvoja kosa
ti si poslednje oko mornara zaboravljeno u maloj luci
ti si njegovo more koje mu se drvenim kolonom njiše,
a ti imaš samo jedno uspravno telo
i kriješ od mraka tu ružu iz plavog rebra
nekim predgradnjem lutaju sada davne kiše
ubiću mornara za šaku mutnog srebra
ubiću samog sebe za pregršt puste krvi
da zastrem sva mala neba tvog bledog lica
da zaboravim tu noć koja se nad dunavom mrvi
da zaboravim otisak sunca po zidovima duž ulica
da se nikada ne vratim u bela predgradja ptica*

Vladimir STOJSIĆ

ONAJ STRAH

*Uхватim svoju misao u senci neminovnog umiranja
tamo gde trave nisu trave,
tamo gde ljudi zaneme i prestanu da razmišljaju
o poslovima
i gde se svetiljke pale kao putokazi grobarima.
Misao svoju uhvatim,
nevidljivim noževima prikovanu za onaj strah
koji majke ostavljaju u nasledje novorođenoj deci.
Misao tako ulovim u sopstvenim, bezmernim
daljinama,
pa kao urlik sa omamljene ladje u oluji
preletim sva prepodnevna, poslepodnevna
i večernja sretanja,
zaboravim da nedaleko od mene uporno kuća vreme
i odem na večite obale
da zagnjurim ruku u vodu što protiče,
da se uverim u sigurnost tokova reke.*

Branislav KUPUSINAC